

دانشگاه شهید بهشتی
دانشکده مهندسی برق و کامپیوتر

واترماز کینگ تصاویر دیجیتال با استفاده از فرکتال ها

پایان نامه کارشناسی ارشد مهندسی کامپیوتر
گرایش هوش مصنوعی

توسط:

سهیلا کیانی

استاد راهنما:
دکتر محسن ابراهیمی مقدم

سال ۱۳۸۸

دانشگاه شهید بهشتی

دانشکده مهندسی برق و کامپیوتر

پایان نامه کارشناسی ارشد مهندسی کامپیووتر گرایش هوش مصنوعی

تحت عنوان:

واترمارکینگ تصاویر دیجیتال با استفاده از فرکتال‌ها

در تاریخ ۱۴۰۶/۱۳۸۸ پایان نامه دانشجو، سهیلا کیانی، توسط کمیته تخصصی داوران مورد بررسی و

تصویب نهایی قرار گرفت.

امضاء: _____
امضاء: _____
امضاء: _____
امضاء: _____

- ۱- استاد راهنما اول: نام و نام خانوادگی: محمد عجمی سهیل
- ۲- استاد داور (داخلی) نام و نام خانوادگی: فخر عسنه ازرا
- ۳- استاد داور (خارجی) نام و نام خانوادگی: محمد عزیز عزرا
- ۴- نماینده تحصیلات تكميلی نام و نام خانوادگی: فخر عسنه ازرا

۱۳۸۸/۱۰/۲۷

مجزا اعلامات مذکون متعلق به
نماینده مارک

یک

تشکر و قدردانی

از استاد ارجمند، جناب آقای دکتر ابراهیمی مقدم که از هیچ‌گونه کمک و راهنمایی برای انجام این پایان‌نامه دریغ نکردند،
کمال تشکر و قدردانی را دارم.

کلیه حقوق مادی مرتبت بر نتایج مطالعات،
ابتكارات و نوآوری‌های ناشی از تحقیق موضوع
این پایاچن نامه متعلق به دانشگاه شهید بهشتی
می‌باشد.

این پایان نامه تحت حمایت مادی مرکز مخابرات ایران می باشد.

شماره قرارداد: ۸/۵۰۰/۲۵۰۸

تاریخ: ۱۴۰۸/۲/۲۸

به نام خدا

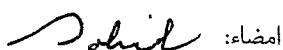
نام و نام خانوادگی: سهیلا کیانی

عنوان پایان نامه: واتر مارکینگ تصاویر دیجیتال **با استفاده از فرکتال ها**

استاد / اساتید راهنمای: دکتر محسن ابراهیمی مقدم

اینجانب سهیلا کیانی تهیه کننده پایان نامه کارشناسی ارشد / دکتری حاضر خود را ملزم به حفظ امانت داری و قدردانی از
زحمات سایر محققین و نویسنندگان بنا بر قانون Copyright می دانم. بدین وسیله اعلام می نمایم که مسئولیت کلیه مطالب درج
شده با اینجانب می باشد و در صورت استفاده از اشکال، جداول، و مطالب سایر منابع، بالا فاصله مرجع آن ذکر شده و سایر مطالب از
کار تحقیقاتی اینجانب استخراج گشته است و امانت داری را به صورت کامل رعایت نموده ام. در صورتی که خلاف این مطلب ثابت
شود، مسئولیت کلیه عواقب قانونی با شخص اینجانب می چاخد.

نام و نام خانوادگی دانشجو: سهیلا کیانی

امضاء:

فهرست مطالب

۱	فصل اول : مقدمه
۴	فصل دوم: واترمارکینگ
۵	۱-۲ تعریف واترمارکینگ
۵	۲-۲ روش های واترمارکینگ
۶	۱-۲-۲ واترمارکینگ بر اساس نوع رسانه
۶	۲-۲-۲ واترمارکینگ قابل مشاهده / نامحسوس
۶	واترمارکینگ قابل مشاهده
۶	۳-۲-۲ واترمارکینگ مقاوم / شکنند
۷	۴-۲-۲ واترمارکینگ حوزه مکان/تبدیل
۷	۵-۲-۲ بازیابی واترمارکینگ عمومی/خصوصی
۸	۲-۳ روش های ارزیابی واترمارکینگ
۸	۱-۳-۲ وضوح
۸	۲-۳-۲ مقاوم بودن
۹	۳-۳-۲ گنجایش
۹	۴-۳-۲ قابلیت اعتماد
۱۰	فصل سوم: فرکتال ها
۱۱	۱-۳ نظریه فرکتال ها
۱۱	۱-۱-۳ ساختار فرکتال ها
۱۱	۲-۱-۳ خودهمسانی

۱۲	۳-۱-۳ نمونه ای از اشکال فرکتالی.....
۱۳	شکل ۲-۳-۳ Von Koch Curve [8]
۱۳	۲-۳ تئوری کدگذاری فرکتالی بلاک ها.....
۱۴	۱-۲-۳ نگاشت میلاک ها.....
۱۵	۲-۲-۳ تبدیلات - .....
۱۷	فصل چهارم: بررسی برخی روش های موجود واترمارکینگ .....
۱۸	۱-۴ روش های واترمارکینگ مبتنی بر تبدیل فوریه .....
۲۰	۱-۱-۴ واترمارکینگ مبتنی بر BPOF .....
۲۴	۲-۱-۴ واترمارکینگ بر اساس نگاشت لگاریتم - قطبی و همبستگی فاز .....
۳۱	۳-۱-۴ واترمارکینگ بر اساس استخراج ویژگیهای تصویر با استفاده از تراکنش مقیاس موجک کلاه مکزیکی .....
۳۵	۲-۴ روشهای واترمارکینگ مبتنی بر تبدیل کسینوسی .....
۳۵	۱-۲-۴ واترمارکینگ بر اساس استخراج ویژگی های تصویر در حوزه تبدیل کسینوسی گستته .....
۳۹	۲-۲-۴ واترمارکینگ مبتنی بر محتوا .....
۴۲	۳-۳-۴ روش های واترمارکینگ مبتنی بر تبدیل موجک .....
۴۳	۱-۳-۴ واترمارکینگ شکننده مبتنی بر مدل ترکیبی گوسی .....
۴۶	۲-۳-۴ واترمارکینگ بر اساس چندی کردن تفاوت بازیابی ضرایب موجک چندی شده .....
۴۸	۳-۳-۴ واترمارکینگ مقاوم مبتنی بر تغییر مقیاس .....
۵۲	۴-۴ روش های واترمارکینگ مبتنی بر تئوری کدگذاری فرکتالی بلاکها .....
۵۳	۱-۴-۴ استفاده از پارامترهای فرکتالی برای استخراج امضای دیجیتال .....
۵۵	۲-۴-۴ استفاده از فشرده سازی فرکتالی برای درج واترمارک .....

۳-۴-۴ نقطه ثابت در فشردهسازی فرکتالی جه عنوان واترمارکینگ ۵۸	
۴-۴-۴ استفاده از کدگذاری فرکتالی جدید برای واترمارکینگ ۶۲	
۴-۵ سایر روش ها ۶۷	
فصل پنجم: الگوریتم پیشنهادی برای واترمارکینگ تصاویر دیجیتال ۶۹	
۱-۵ مقدمه ۷۰	
۲-۵ مفاهیم اصلی واترمارکینگ پیشنهادی ۷۱	
۱-۲-۵ ساختار کد فرکتالی ۷۱	
۲-۲-۵ رمزگذاری فرکتالی ۷۱	
۳-۲-۵ رمزگشائی فرکتالی ۷۲	
۳-۵ رویه واترمارکینگ ۷۲	
۱-۳-۵ فرآیند درج واترمارک ۷۵	
۲-۳-۵ مثالی از درج واترمارک ۷۶	
۳-۳-۵ فرآیند تشخیص واترمارک شکننده ۷۸	
۴-۳-۵ فرآیند تشخیص واترمارک مقاوم ۷۹	
۵-۳-۵ مثالی از تشخیص واترمارک ۸۰	
۴-۵ تنظیم پارامترها و ارزیابی ۸۱	
۱-۴-۵ نا محسوس بودن ۸۲	
۲-۴-۵ فاکتور افزونگی (RF) ۸۵	
۵-۵ کدینگ پیشنهادی ۸۶	
۱-۵-۵ مقدمه ۸۶	

۸۸.....	۲-۵-۵ روش کد <u>هنگ</u>
۹۰.....	۳-۵-۵ کیفیت تصویر رمزگشائی شده با کدینگ پیشنهادی
۹۱.....	۴-۵-۵ ارزیابی زمان اجرای کدینگ پیشنهادی
۹۳.....	۶-۵-۵ بهبود مقاومت و اترمارکینگ با استفاده از کدینگ پیشنهادی
۹۴.....	۶-۵ آزمایشات تجربی و نتایج
۹۶.....	۱-۶-۵ مقاومت
۱۰۰.....	۲-۶-۵ شکنندگی
۱۰۲.....	۳-۶-۵ مقایسه با سایر روش ها
۱۰۵.....	فصل ششم: نتیجه گیری و کارهای آینده
۱۰۶.....	۴-۱ جمع بندی و نتیجه گیری
۱۰۷.....	۴-۲ کارهای آینده
۱۱۰.....	واژه نامه
۱۱۴.....	لیست مقالات مستخرجه از پایان نامه
۱۱۵.....	مراجع

فهرست اشکال

- شکل ۱-۳- چند مرحله از [8] Von Koch Curve
شکل ۲-۳- شکل ۳- سمت چپ: بلاک های دامنه و سمت راست: بلاک های برد [11]
شکل ۴- تبدیل هندسی بلاک دامنه با اندازه 16×16 به بلاک برد با اندازه 8×8 [11]
شکل ۵- a) تصویر اصلی b) تبدیل همانی c) بازتاب حول محور عمودی d) افقی e) قطر اصلی f) قطر فرعی g) چرخش ۹۰ درجه h) ۱۸۰ درجه i) -۹ درجه [12]
شکل ۶- کارائی تشخیص واترمارک در سطوح جاسازی بیت متفاوت با معیارهای PACE/PSR
شکل ۷- کارائی تشخیص واترمارک در سطوح جاسازی بیت متفاوت با معیار نرخ همسانی
شکل ۸- جاسازی واترمارک در مرجع [20]
شکل ۹- مراحل استخراج واترمارک در مرجع [20]
شکل ۱۰- درج واترمارک در مرجع [22]
شکل ۱۱- دو نقطه (x_i, y_i) و $(-y_i, -x_i)$ که با فاصله 90° آن در نیمه بالایی سطح تبدیل فوریه گستته قرار دارد برای جاسازی یک بیت واترمارک به کار می‌رond. [22]
شکل ۱۲- بازیابی واترمارک در مرجع [22]
شکل ۱۳- ساختن امضا و تصدیق تصویر در مرجع [24]
شکل ۱۴- درج واترمارک در مرجع [26]
شکل ۱۵- گروه بندی بلاک ها [28]
شکل ۱۶- درج واترمارک در مرجع [29]
شکل ۱۷- تشخیص واترمارک در مرجع [29]
شکل ۱۸- تقریب ضرایب با استفاده از توزیع گوسی [29]
شکل ۱۹- تقسیم بندی بلاک مرکزی [40]
شکل ۲۰- ناحیه جستجوی محلی [33]

۵۷	شکل ۴-۱۶-۴- تکرار فرآیند رمز گشائی فرکتالی برای به دست آوردن بخشی از تصویر Lena [33]
۵۷	شکل ۴-۱۷-۴- تقسیم بندی ناحیه جستجوی محلی [33]
۶۱	شکل ۴-۱۸-۴- ناحیه جستجوی محلی و تقسیم بندی آن [41]
۶۶	شکل ۴-۱۹-۴- درج واترمارک [3]
۶۶	شکل ۴-۲۰- تشخیص واترمارک [38]
۷۳	شکل ۱-۵- حاصل مشتق افقی تصویر Lena
۷۳	شکل ۲-۵- حاصل مشتق عمودی تصویر Lena
۷۵	شکل ۳-۵- شمای کلی درج واترمارک در روش پیشنهادی
۷۶	شکل ۴-۵- یک رشته واترمارک دودوئی ۸ بیتی نمونه
۷۷	شکل ۵-۵- بلاک‌های برد کاندید برای درج واترمارک با $RF=4$
۷۷	شکل ۶-۵- نحوه انتخاب شبیه ترین بلاک دامنه برای یک بلاک برد نمونه که کاندید درج بیت یک است
۷۸	شکل ۷-۵- نحوه انتخاب شبیه ترین بلاک دامنه برای یک بلاک برد نمونه که کاندید درج بیت صفر است
۷۸	شکل ۸-۵- شمای کلی استخراج واترمارک در الگوریتم پیشنهادی
۸۰	شکل ۹-۵- نمونه‌ای از تشخیص یک بیت از واترمارک
۸۱	شکل ۱۰-۵- یک نمونه از واترمارک مقاوم استخراج شده
۸۱	شکل ۱۱-۵- یک نمونه از واترمارک شکننده استخراج شده
۸۵	شکل ۱۲-۵- درصد نرخ بیت خطا به ازای فاکتورهای افزونگی متفاوت تحت فشرده‌سازی فرکتالی
۸۶	شکل ۱۳-۵- درصد نرخ بیت خطا به ازای فاکتورهای افزونگی متفاوت تحت فیلتر میانه
۸۶	شکل ۱۴-۵- درصد نرخ بیت خطا به ازای فاکتورهای افزونگی متفاوت تحت نویز فلفل- نمک
۸۹	شکل ۱۵-۵- انواع مختلف بلاک‌های برد در یک تصویر نوعی در کدینگ جدید
۹۰	شکل ۱۶-۵- مقایسه کیفیت تصویر روش‌های مختلف کدینگ
۹۵	شکل ۱۷-۵- تصویر اصلی Lena
۹۵	شکل ۱۸-۵- تصویر واترمارک حشده Lena

۹۵	شکل ۱۹-۵ - تصویر اصلی Peppers
۹۵	شکل ۲۰-۵ - تصویر واترمارک شده Peppers
۹۵	شکل ۲۱-۵ - تصویر اصلی Barabra
۹۵	شکل ۲۲-۵ - تصویر واترمارک شده Barbara
۹۶	شکل ۲۳-۵ - تصویر اصلی Goldhill
۹۶	شکل ۲۴-۵ - تصویر واترمارک شده Goldhill
۹۹	شکل ۲۵-۵ - بهبود مقاومت تحت فیلتر میانه
۹۹	شکل ۲۶-۵ - بهبود مقاومت تحت فشرده‌سازی JPEG
۹۹	شکل ۲۷-۵ - بهبود مقاومت تحت نویز فلفل - نصک

فهرست جداول

۴۶	جدول ۱-۴- نمونه نگاشت کد برای جاسازی بیت های پیغام
۸۳	جدول ۱-۵- تاثیر اندازه بلاک های برد دامنه بر روی کیفیت تصویر رمزگشایی شده Lena با اندازه ۵۱۲×۵۱۲
۸۴	جدول ۲-۵- تاثیر تابع انقباضی بر روی کیفیت تصویر رمزگشایی شده Lena با اندازه ۵۱۲×۵۱۲
۹۰	جدول ۳-۵- سایزهای متقاوت بلاک های برد و دامنه در کدینگ پیشنهادی
۹۱	جدول ۴-۵- مقایسه کیفیت تصویر کدینگ کلاسیک با اندازه های بلاک های برد و دامنه متفاوت و کدینگ جدید
۹۲	جدول ۵-۵- مقدار C برای کدینگ کلاسیک و کدینگ پیشنهادی روی تصویر Lena با اندازه ۵۱۲×۵۱۲
۹۶	جدول ۶-۵- درصد نرخ بیت خطای واترمارکینگ مقاوم تحت حذف قسمتی از تصویر
۹۷	جدول ۷-۵- درصد نرخ بیت خطای واترمارکینگ مقاوم تحت نویز فلفل - نمک
۹۷	جدول ۸-۵- درصد نرخ بیت خطای واترمارکینگ مقاوم تحت تغییر مقیاس
۹۷	جدول ۹-۵- درصد نرخ بیت خطای واترمارکینگ مقاوم تحت فیلتر میانه
۹۸	جدول ۱۰-۵- درصد نرخ بیت خطای واترمارکینگ مقاوم تحت فشرده سازی JPEG
۱۰۰	جدول ۱۱-۵- درصد نرخ بیت خطای واترمارکینگ شکننده تحت نویز فلفل - نمک
۱۰۱	جدول ۱۲-۵- درصد نرخ بیت خطای واترمارکینگ شکننده تحت فشرده سازی JPEG
۱۰۱	جدول ۱۳-۵- درصد نرخ بیت خطای واترمارکینگ شکننده تحت فیلتر میانه
۱۰۲	جدول ۱۴-۵- مقایسه با مسایر روش های واترمارکینگ فرکتالی
۱۰۳	جدول ۱۵-۵- ضربی همبستگی تحت فشرده سازی JPEG روی تصویر Lena با اندازه ۵۱۲×۵۱۲
۱۰۳	جدول ۱۶-۵- درصد نرخ بیت خطا تحت فشرده سازی JPEG و فیلتر میانه
۱۰۴	جدول ۱۷-۵- درصد نرخ بیت خطا واترمارک استخراج شده تحت فیلتر میانه

چکیده

پیشرفت امکانات ضبط و نشر داده‌های دیجیتال موجب می‌شود تا استفاده از روش‌های واترمارکینگ برای جلوگیری از انتشار غیرمجاز آثار دارای حق چاپ و نشر انحصاری روز به روز افزایش یابد. واترمارکینگ دیجیتال علاوه بر حفظ حق نشر برای اهداف گوناگون، دیگری همچون حفظ جامعیت داده‌ها، تشخیص نواحی دستخوش تغییر در رسانه، اجازه کمی محدود و ارزیابی کیفیت رسانه نیز مورد استفاده قرار می‌گیرند. در این پایان‌نامه در ابتدا به بررسی روش‌های ارائه شده برای واترمارکینگ تصاویر دیجیتال می‌پردازیم و پس از شرح مفاهیم اصلی، یک الگوریتم واترمارکینگ چند منظوره ارائه می‌شود که می‌توانند از طریق جاسازی یک واترمارک دودوئی در تصویر، به صورت همزمان برای هر دو هدف تصدیق محتوای تصویر و احراز هویت به کار رود. روش پیشنهادی از نوع خاصی از کدینگ فرکتالی بلاک‌های تصویر استفاده می‌کند که میانگین بلاک‌های برد و ضرب تابیخ پارامترهای آن هستند. تعیین پیشنهادی واترمارک دودوئی از روی مقدار مشتق احقيقي و عمودی بلاک‌های دامنه و دسته‌بندی آن‌ها توسط خوشبندی فازی C-Means صورت می‌گیرد. برای غلبه بر حجم محاسبات بالای کدینگ فرکتالی که یکی از مهم‌ترین معایب این روش است، از یک ناحیه جستجوی محلی کوچک به مرکز بلاک برد مورد کدگذاری استفاده شده است. هم‌چنین یک روش کدگذاری جدید پیشنهاد می‌شود که با رویه واترمارکینگ سازگار است و علاوه بر کاهش حجم محاسبات موجب افزایش مقاومت واترمارکینگ نیز می‌شود. برای سنجش شکنندگی و مقاومت روش نسبت به تحریف‌های گوناگون مانند فشرده‌سازی، فیلتر میانه، نویز افزوده، تغییر مقیاس و حذف بخشی از تصویر، آزمایش‌های گوناگونی اعمال شده‌اند. نتایج آزمایشات نشان می‌دهد که روش پیشنهادی از مقاومت و شکنندگی قابل قبولی برخوردار است.

کلمات کلیدی: واترمارکینگ، فرکتال، خودهمسانی، کدگذاری فرکتالی بلاک‌ها.

فصل اول : مقدمه

با گسترش روزافزودت توزیع داده‌های چند رسانه‌ای مانند متن، تصاویر، ویدئو و فایل‌های صوتی، مدیریت مالکیت و محافظت از حق چاپ و انتشار انحصاری مورد توجه بیشتری قرار گرفته است. واترمارکینگ دیجیتال، فرآیند پنهان کردن رشته‌ی واترمارک در داده‌های چند رسانه‌ای بدون هیچ تخریب قابل درک در تصویر است به گونه‌ای که بتوان برای تعیین هویت^۱ و یا تصدیق محتوای داده‌ها^۲ واترمارک را تشخیص داده و یا استخراج کرد. واترمارکینگ دیجیتال رابطه نزدیکی با رمزگاری و پنهان سازی داده‌ها دارد، اما بنابر کاربرد تفاوت‌هایی نیز مشاهده می‌شود.

واترمارکینگ دیجیتال دانش‌های گوناگونی همچون پردازش سیگنال و شناخت سیستم ادراکی بشر را شامل می‌شود. روش‌های واترمارکینگ برای گنجاندن اطلاعاتی که برای بشر قابل درک نباشند، از محدودیت‌های حسی بشر استفاده می‌کنند. تاکنون روش‌های گوناگونی برای واترمارکینگ تصاویر دیجیتال ارائه شده است که برخی از آن‌ها مستقیماً واترمارک را در پیکسل‌های تصویر جا‌حسازی می‌کنند و برخی دیگر ابتدا تصویر را به یک حوزه تبدیل^۳ انتقال داده، سپس رشته واترمارک را جاسازی می‌کنند و با عمال تبدیل معکوس^۴ تصویر واترمارک شده را می‌سازند. هدف از این پایان‌نامه ارائه یک روش واترمارکینگ برای تصاویر دیجیتال است که نسبت به روش‌های ارائه شده پیشین از کیفیت تصویر بالاتر و مقاومت/شکنندگی بهتری برخوردار باشد. روش پیشنهادی از تئوری کدگذاری فرکتالی بلاک‌ها^۵ استفاده می‌کند. اساس این تئوری که در ابتدا برای فشرده‌سازی مورد استفاده قرار گرفت، خودهمسانی^۶ در تصاویر دنیای واقعی است. هر تصویر در دنیای واقعی، شامل بخش‌های گوناگون شبیه به هم است، بنابراین می‌توانه بخش‌هایی از تصویر را از روی بخش‌های دیگر آن بازسازی کرد. کدگذاری فرکتالی بلاک‌ها امکان پنهان کردن رشته واترمارک در تصویر را فراهم نموده و تصویر دار^۷ واترمارک را با کیفیت نسبتاً خوبی بازسازی می‌کنند. یکی از مزایای کدگذاری فرکتالی در واترمارکینگ این است که می‌توانه با ارسال کدهای فرکتالی به جای تصویر حجم اطلاعات ارسالی را نیز کاهش داد و علاوه بر هدف واترمارکینگ، فشرده‌سازی را نیز اعمال کرد.

روش واترمارکینگ ارائه شده در این پایان‌نامه یک تکنیک واترمارکینگ چند منظوره است که می‌تواند به صورت همزمان و با درج یک واترمارک، هر دو هدف تعیین هویت و تصدیق محتوا را ارضاء کند.

¹ Identification

² Verification

³ Transform Domain

⁴ Inverse Transform

⁵ Fractal Block Coding

⁶ Self Similarity

در این روش از مقدار مشتق افقی و عمودی بلاک‌های تصویر و دسته‌بندی آن‌ها توسط خوشبندی فازی^۱ برای C-Means مشخص کردن بیت‌های واترمارک استفاده می‌شود. برای غلبه بر پیچیدگی محاسباتی بالای کدگذاری فرکتالی تصویر که مهم‌ترین عیب این روش محسوب می‌شود، از یک ناحیه جستجوی محلی^۲ در تعیین کد برای هر بلاک استفاده می‌شود. هم‌چنانی یک روش کدگذاری فرکتالی ساده در این پایان‌نامه پیشنهاد شده است که سرعت واترمارکینگ را افزایش می‌دهد. کدگذاری پیشنهادی علاوه بر افزایش سرعت واترمارکینگ مقاومت آن در برابر حملات را نیز بهبود می‌بخشد. آزمایشات گوناگونی مانند فشرده‌سازی JPEG، فیلتر میانه، نویز چلفل – نمک، تغییر مقیاس^۳ و حذف قسمتی از تصویر^۴ برای بررسی شکنندگی / مقاومت واترمارکینگ پیشنهادی انجام شده است. در این آزمایشات برای نشان دادن میزان شکنندگی / مقاومت از درصد نرخ بیت خطای^۵ استفاده شده است. دو معیار PSNR و QDIIS کیفیت^۶ برای بررسی کیفیت تصویر واترمارک شده و میزان تخریب آن نسبت به تصویر اصلی به کار برده شده‌اند. نتایج آزمایشات تایید می‌کند که روش پیشنهادی از شکنندگی / مقاومت بالا و کیفیت تصویر خوبی برخوردار است.

ساختار ادامه پایان‌نامه به این شرح است: هر فصول دوم و سوم به ترتیب مفاهیم اصلی مربوط به واترمارکینگ و فرکتال‌ها شرح داده می‌شود. در فصل چهارم، به بررسی برخی روش‌های واترمارکینگ موجود می‌پردازیم. روش پیشنهادی، آزمایشات و نتایج تجربی آن و همچنین مقایسه نتایج به دست آمده با سایر روش‌ها در فصل پنجم شرح داده می‌شوند. فصل ششم به جمع‌بندی و نتیجه‌گیری روش پیشنهادی می‌پردازد و برخی کارهای جدید را برای بهبود روش ارائه شده پیشنهاد می‌دهد.

¹ Fuzzy C-Means Clustering (FCM)

² Local Search Region

³ Scaling

⁴ Cropping

⁵ Bit Error Rate

⁶ Quality Index

فصل دوم: واترمارکینگ

۱-۲ تعریف واترمارکینگ

در ابتدا ممکن است چنین به نظر برسد که واترمارکینگ با مفاهیم همچون رمزگاری^۱ و پنهانسازی داده‌ها^۲ مشابه است، اما بنابر کاربرد این مفاهیم دارای تفاوت‌هایی با یکدیگر نیز می‌باشند.

رمزگاری، به رمز در آوردن داده اصلی با استفاده از یک کلید است که تنها دارنده کلید می‌تواند متن داده رمز شده را مشاهده کند، ایراث اصلی رمزگاری این است که پس از رمزگشتن^۳ امکان استفاده غیرمجاز از داده‌ها وجود دارد و نمی‌توان برای آن تعبیری جست.

پنهانسازی داده‌ها، ارسال اطلاعات تحت پوشش یک داده بی ضرر است. در پنهانسازی داده‌ها هدف اصلی اطلاعات ارسال شده است و داده‌های پوششی دارای اهمیت نیستند [1]، اما بر خلاف آن در واترمارکینگ داده‌های پوششی دارای ارزش اصلی هستند.

واترمارکینگ فرآیند افزودن یک سیگنال به یک سیگنال دیگر است که یکی از اهداف اصلی زیر را دنبال می‌کند [2],[3]:

- حفظ حق نشر
- ردیابی انتشار غیر مجاز
- تشخیص تغییر و دست کاری داده‌ها
- تعیین اجازه دسترسی

۲-۲ روش‌های واترمارکینگ

الگوریتم‌های واترمارکینگ بر اساس نوع کاربرد به گروه‌های مختلف تقسیم می‌شوند. در این فصل به بررسی الگوریتم‌های مختلف واترمارکینگ، ویژگی‌ها و مزایا و معایب هر کدام از آن‌ها می‌پردازیم. کلیه مطالب این بخش برگرفته از مراجع [4]، [5] و [6] و مفاهیم کلی موجود در منابع دیگر است.

¹ Cryptography

² Information Hiding